

Ed.

555. Frumvarp til laga

[274. mál]

um varnir gegn sjúkdómum og meindýrum á plöntum.

(Lagt fyrir Alþingi á 103. löggjafarþingi 1980—81.)

1. gr.

Í lögum þessum merkir planta heilar jurtir og viðarplöntur svo og hluta þeirra. Meín merkir frávik frá því, sem heilbrigt má teljast, og skaðvaldur merkir þær lífverur og lífræna þætti, er meinum valda á plöntum: veirur (vira), berfrymingar (mycoplasma), bakteríur (bacteria), sveppir (fungi) og meindýr.

2. gr.

Landbúnaðarráðherra getur samkvæmt lögum þessum gert varnarráðstafanir og gefið út reglugerðir, sem stuðla að því: 1) að fyrirbyggja að hættulegir skaðvaldar berist til landsins og dreifist innanlands, og útrýma skaðvöldum, sem þegar hafa borist til landsins, teljist það framkvæmanlegt, 2) að hindra að skaðvaldar, sem aðrar þjóðir vilja verjast, berist frá Íslandi.

Landbúnaðarráðherra ákveður, með hliðsjón af tillögum sérfræðinga í plöntusjúkdómum og meindýrum, hvaða skaðvald beri að telja svo hættulegan að falli undir ráðstafanir, er lög þessi heimila.

3. gr.

Landbúnaðarráðherra getur m. a.:

- a) fyrirskipað eftirlit með innflutningi, útflutningi og dreifingu innanlands á öllum tegundum plantna, mold, húsdýraáburði, umbúðum og öðru, sem getur borið sjúkdóma og meindýr á plöntur.
- b) sett það skilyrði fyrir innflutningi, útflutningi eða dreifingu innanlands, að plönturnar séu algjörlega lausar við ákveðna skaðvalda, eða sett ákveðin hámark um magn þeirra.
- c) bannað ræktun tiltekinna plöntutegunda á ákveðnum svæðum eða takmarkað ræktun við plöntur gæddar ákveðnum eiginleikum.
- d) fyrirskipað landeigendum eða ræktendum að gera varnarráðstafanir gegn plöntusjúkdómum og meindýrum á eigin kostnað.
- e) fyrirskipað eyðingu eða sérstaka meðhöndlun á plöntum eða á hlutum, sem geta borið og dreift skaðvaldi (t. d. mold, verkfæri, umbúðir, flutningatæki og geymslustaðir).
- f) fyrirskipað sóttkví undir eftirliti sem skilyrði fyrir innflutningi.

4. gr.

Öllum sem hafa í fórum sínum plöntur, er ætla má að beri skaðvald, sem reglur skv. lögum þessum taka til, eða verði þeir varir við skaðvaldinn sjálfan, ber tafarlaust að tilkynna það þeim aðila, sem landbúnaðarráðherra hefur fal'ð að annast framkvæmd eða eftirlit með, að settum fyrirmælum sé framfylgt. Plöntur má þá ekki flytja milli staða nema með samþykki þess aðila.

5. gr.

Eigendur plantna, ræktunarstaða, flutningstækja og bygginga, og þeir, sem umráðarétt hafa yfir slíku, skulu án endurgjalds leyfa aðgang, sýnatöku, rannsóknir og aðgerðir, er fyrirskipaðar kunna að verða og nauðsynlegar mega teljast skv. 2. gr. þessara laga.

6. gr.

Þeim sem brýtur ákvæði laga þessara, er skylt að framkvæma á eigin kostnað þær aðgerðir, er landbúnaðarráðherra eða umboðsmenn hans ákveða þess vegna. Heimilt er að gera slíkar aðgerðir á kostnað þess, sem sök ber. Þegar um er að ræða samræmda herferð gegn ákveðnum skaðvaldi, er heimilt að greiða kostnað við hana úr ríkissjóði.

7. gr.

Brot á lögum þessum varða sektum, nema þyngri refsing liggir við samkvæmt öðrum lögum.

8. gr.

Með lögum þessum falla úr gildi lög nr. 17 frá 31. maí 1927.

Greinargerð.

Þau lög, sem nú eru í gildi varðandi sjúkdóma og meindýr á plöntum, eru frá 31. maí 1927 og heita „Lög um varnir gegn sýkingu nytjajurta“. Lög þessi eru löngu úrelt.

Einn mikilvægasti liður í vörnum gegn sjúkdómum og meindýrum á plöntum, er eftirlit með innflutningi plantna. Þetta eftirlit er þörf á að endurskipuleggja og endurbæta, en reglugerðin um eftirlit með innflutningi plantna o. fl. frá 19. ágúst 1948 er orðin það úrelt, að erfitt er að framkvæma eftirlit samkvæmt henni. Sú reglugerð er fyrst og fremst miðuð við innflutning kartaflna og þær kröfur, sem gerðar eru til þess heilbrigðisvottorðs, er fylgja skal innfluttum plöntum, veita einungis einhverja tryggingu gagnvart nokkrum kartöfluskaðvöldum. Ef heilbrigðisvottorð á að veita einhverja tryggingu, verður að taka fram í reglugerðinni nákvæmlega, hvaða skaðvaldar það eru, sem á að verjast, og vottorðið á að tryggja, að viðkomandi skaðvaldar séu ekki í plöntusendingunni. Það hefur dregist að endurnýja þessa reglugerð og gera hana þannig úr garði, að hún veiti tryggingu gagnvart skaðvöldum á öllum tegundum plantna. Byrjað er að undirbúa drög að nýrri reglugerð, sem byggð er á því að lagafrumvarp þetta verði samþykkt. Í henni felast rýmri heimildir til varnaraðgerða gegn sjúkdómum og meindýrum á plöntum.

Frumvarp þetta er samið með hliðsjón af norskum, sænskum og dönskum lögum um sama efni.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Skýrgreining á nokkrum mikilvægum orðum.

Um 2. gr.

Tilgangur laganna.

Um 3. gr.

Helstu aðgerðir, sem landbúnaðarráðherra er heimilt að grípa til, til að ná þeim tilgangi, sem felst í 2. gr.

Um 4. gr.

Upplýsingaskylda almennings gagnvart þeim aðila, sem annast skal eftirlit eða framkvæmd með settum fyrirmælum. Í reglugerðum kemur síðan fram, hver sá aðili er, en hann mun í flestum, ef ekki öllum tilfellum vera Rannsóknastofnun landbúnaðarins.

Um 5. gr.

Heimild til handa hinu opinbera til töku sýna og til rannsókna, sem nauðsynlegar mega teljast, til að ná tilgangi laganna.

Um 6. gr.

Kveðið á um, hver skuli bera kostnað af nauðsynlegum aðgerðum.

Um 7. gr.

Skýrir sig sjálf.

Varðandi hina einstöku liði 3. gr. skal eftirfarandi tekið fram:

- a) Þessi liður heimilar eftirlit með inn- og útflutningi og flutningi milli landshluta.
- b) Nauðsyn getur borið til að banna flutning á ákveðnum tegundum plantna, þar sem erfitt er að sjá við rannsókn, hvort plöntur eru smitberar eða ekki, og er þá öruggast að banna flutning frá sýktu svæði.
- c) Nauðsynlegt getur verið að banna ræktun á móttækilegum tegundum um tíma, meðan verið er að svelta ákveðinn skaðvald út. Með plöntur gæddar ákveðnum eiginleikum er t. d. átt við ónæm afbrigði innan sömu tegundar.
- d) Þarfnast ekki skýringar.
- e) Með sérstakri meðhöndlun er t. d. átt við sóttþreinsun.
- f) Þarfnast ekki skýringar.